అపజయము

శ్రీమతి రాణి చాకుంట సరస్వతీబాయిగారు

౧

పద్మ నా బాల్య స్నేహితురాలు. చిన్నతనమందే తలిదండ్రులు గతించారు. సోదరుని పోషణలో ఉండి విద్యనేరుస్తోంది. మేమిద్దరం చిన్నప్పటినుండీ ఒకేక్లాసులో చదువుతుండేవాళ్లం. మాయిల్లూ వారిల్లూ సమీపంలోనే ఉన్నవి. మేమిద్దరం ప్రియస్నేహితులంకూడాను.

పద్మ చాల చురుకైనపిల్ల. ఎప్పుడూ యింట్లో చదివినట్లు కనపడేదికాదు. కాని క్లాసులోనమాత్రం ఫస్టుమార్కు దానిసొమ్మే. పద్మతో ఆడుకునే వాళ్లెవరూ లేరు వారింట్లో. మాయింట్లో నాతోనూ మా అన్నయ్య భాస్కరావుతోనూ ఆడుకుంటుండేది. మహాకొంటెపిల్ల. ఎప్పుడూ చిన్నచిన్న కొట్లాటలు కావాలి. నాతో అట్టే కొట్లాడేదికాదు కాని మా అన్నయ్యతో కలహాలు. ఆయన చదువుకుంటుంటే పుస్తకాలు చిందరవందర చేయడం. లాక్కువెళ్లడం. ఆయన పద్మ వెంబడి పరుగెత్తడం. పట్టుకొని పుస్తకాలు లాక్కోగానే పద్మకు తుర్రునకోపం వచ్చేది. తిర్గి నేను బ్రతిమిలాడడం. అప్పుడపుడన్నయ్యగూడా క్షమాపణ కోరుకునేవాడు. హాసన్ముఖియైన పద్మ కోపం చూడలేకపోయేవాడన్నయ్య. మహా అభిమానంకూడా అన్నయ్యకు పద్మంటే. వీద్దరి కలహాలు, క్షమాపణలుచూచి వినోదించేదాన్ని నేను.

పద్మ స్నేహంవల్లనే మాబాల్యం మహానందంగా గడించింది. మాఅన్నయ్య యింగ్లండు వెళ్లాడు బ్యారిస్టరీకి. అప్పటినుండీ పద్మా నేనూ దినమంతా కలిసే ఉండేవాళ్లం ఎప్పుడో రాత్రివేళలతప్ప. దోషరహితమై బాల్యదశ ఎలాంటివారికైన ఆనందమయమే ననుకుంటాను. ఆనిశ్చింత, ఆనిర్మలహృదయావస్థ ఆయాటలు, ఆపాటలు జ్ఞప్తికివస్తే యీ నా గార్హస్థ్య సుఖాతిశయాలనుకూడా మరచిపోతాను. ఆభావముల్లో మునిగిపోయి నిర్మలానందం అనుభవిస్తాను.

పద్మకు పదునాలుగేండ్లొచ్చినయి. నాకో పదిహేనుంటయేమో. మేమిద్దరం స్కూల్ ఫైనల్ చదువుతున్నాం. వయస్సొచ్చిన కొలదీ పద్మకు పురుషులపైని ద్వేషమెక్కువౌతోంది. ఎప్పుడూ నాతో పురుషులదుండగముల గూర్చియే మాట్లాడుతుండేది. నేను విసుక్కునేదాన్ని. ఇక తనభావసంచయాన్ని సహాధ్యాయినులకు వెలిబుచ్చడం మొదలెట్టింది సమయం దొర్కినప్పుడల్లా. పద్మ తెలివైందను నభిమానంవల్ల మనస్సులో ఉన్న ఎవరూ ఎదురు మాట్లాడేవారుకారు. ఆపని కెప్పుడన్నా నేనే సాహసించేదాన్ని. స్త్రీ పురుషులొండొరులొకరికొరకై యొకరు సృష్టింపబడ్డారని వీరియనురాగపూ

రిత జీవితమే స్వస్థితికి హేతుభూతమని నాయభిప్రాయం. యీమాటలు పద్మ కే మాత్రం గిట్టవు.

పద్మమాటల్లో సత్యంలేకపోలేదు. గాని పురుషుల సన్మార్గులగా చేయడానికి పద్మ యవలంబింపవలెననే మార్గం బాగలేదు. అది దుస్తరంకూడా! యిక పురుషుని సరియైన మార్గంలో నడిపించేది స్త్రీయే. స్త్రీ యందొక దివ్యమైనశక్తి నిగూఢమైఉంది. పురుషుని లోబరచుకోగలదు. తన చేతిబొమ్మనుచేసి యాడించగలదు. కాని యిలాంటి దివ్యతరశక్తిని కొందరు యువతులు దుర్వినియోగపరుస్తారు. పురుషుని పెక్కువిధముల చీకాకుపెడతారు. వారి దాంపత్యం నరకస్వరూప మౌతుందప్పుడు. యిక కొందరు తరుణులు దాన్ని కనుగొనలేరు. పురుషునికి పూర్తిగా లోబడతారు. అతన్నే మార్గమందును నిరోధించరు. అలా చేయడం పతివ్రతాత్వమునకు భంగకరమనుకుంటారు. కాబట్టి యీరెండు మార్గాలు బాగలేవు. భగవంతుడు ప్రసాదించిన దివ్యశక్తిని స్త్రీలు సద్వినియోగపరచాలి.

౨

పద్మ స్కూల్‌ఫైనల్లో మొదటిదిగా ఉత్తీర్ణురాలైంది. నేనో రెండవదానిగా ప్యాసయ్యాను. ఆ యెండకాలం సెలవుల్లోనే నావివాహమనుకుంటున్నారు. మా వాండ్లు పురాతనపద్ధతి కాకుండా వధూవరులొండొరులం తామేవరించుకునే ఏర్పాటు చేశారు మానాన్న. వరుడు యల్.యల్.బి. ప్యాసై వరంగల్లో ప్రాక్టీసు మొదలెట్టాడు. గొప్ప కుటుంబంవారే. యిరువైఅయిదువత్సరాలవయస్సు,చామనచాయ. ఎలాగైతేనేం మేమిద్దరం చూచుకున్నాం. ప్రేమబద్ధులైన దంపతుల సౌఖ్యానికంతముండదు. వారి నేలాంటి యిక్కట్టులైనను దారిద్ర్యమైనను బాధించనేరదు. నిర్మలమై దేవతాస్వరూపమైన ప్రేమే వారికి సర్వస్వము. మానవ నిర్మితములైన భర్మ్యహర్మ్యాదులలోపము పాటించరు. ప్రకృతిస్వరూపములైన తరుచ్ఛాయలయందైన నిశ్చింతతో కాలముబుత్తురు. ప్రాపంచిక గంద్రగోళాలనుండి విముక్తులై దివ్యానందమును పొందగలరు. ఆహా! ప్రేమయందెంతటి మాహాత్మ్యమున్నది? దానివలన ఎట్టి మహాత్తరశక్తినైనను బంధింపవచ్చును. సర్వశక్తిసమన్వితుడైన సర్వేశ్వరుని గూడ ప్రేమచే బంధితునిచేయవచ్చును. అట్టి పవిత్రప్రేమ నాప్రభువు నాకొసంగినాడు.

నావివాహప్రయత్నములుచూచి పద్మకు విచారం కలిగింది. నేనేదో గొప్ప విపత్తులో పడిపోతున్నానని. ఒకనాటిరాత్రి వేసవికాలపు వెన్నెలలో పడుకున్నాం! కాని యిద్దరమూ దాని సౌఖ్యమనుభవించడంలేదు. పద్మ చిన్నబోయిన ముఖంతో అంటోంది.

"అక్కా నీవు విద్యావతివి. తెల్సినదానవు. పురుషుల దౌర్జన్యాలను చూస్తున్నావు. వింటున్నావు. చదువుతున్నావు. నీకి పిచ్చి యెందుకు పుట్టింది చెప్పు. మీనాన్న గాని మీఅమ్మగాని నిన్ను నిర్బంధపెట్టు

న్నారా? నీయింద్రియోద్బోధితమా? చూడు లలితా! వెనుక నీవతనికి వంటకత్తెవో దాసివో అయికాలంబుచ్చాలి. నిన్నుమహా నీచముగా జూచుచుండును. సోదరీ! నీవవలంబింపబోవు మార్గము మిక్కిలి కంటకపూరితము. పురుషులేలాంగి స్త్రీలకు దాసులమై యుందుమని, యిదివరకొనర్చిన వాటికి క్షమాపణ వేడుకొనినప్పుడు మనము ధన్యురాండ్రము. అప్పుడు దయాస్వభావలం గనుక వారి ప్రార్థన అంగీకరిద్దాం. లేకుంటే జీవితాంతంవరకూ బ్రహ్మచర్యంగాఉందాం. లలితా నా మాటవిను. నీమంచి గోరియే చెప్తున్నాను."

నేను:—పద్మా! ఎందుకు నీ కీపిచ్చి భావాలు? అన్యోన్యానురాగముగల దంపతులకలాంటి యిక్కట్టులు వచ్చునని తలంపను. బాల్యవివాహాలవల్ల దంపతు లొండొరులయెడ ప్రేమ గలిగియుండనందువలన అలాంటి అనర్థాలు వస్తున్నయి. నావిషయమలాకాదు.

పద్మ:—పురుషుల ప్రేమ చంచలము. వారి యనురాగమును నమ్మడానికి వీలులేదు.

నేను:—భావికాలవిషయాలు చెప్పగలమా? అలాసంభవిస్తే అది వారివారి ప్రారబ్ధమనుకోవాలి. ప్రేమాన్వితు లొండొరు లెంతోకాలము వియోగము పొందుచున్నారు. దానికి మన మేంచేస్తాము.

పద్మ:—చాలూరుకో. యీాముసలమ్మ వేదాంతాలన్నీ ఎక్కడ నేర్చుకున్నావు? నీబోటి దుర్బలహృదయులే మన వ్యక్తిగౌరవానికి భంగం గలుగచేస్తున్నారు.

నేను:—ఓహో! అలాగేం. తొందరెందుకు? నీవెంతటి నిగ్రహంగా ఉంటావో నేనూ చూస్తాను. ఇప్పుడు విద్యాభ్యాసంలో మునిగియుండబట్టి నీకేం తెలియడంలేదు. ప్రకృతివిరుద్ధమైన పనిచేయడం చాల దుర్లభం.

పద్మ:—నీలాంటివారున్నారుగా సృష్టించడానికి పురుషపిశాచాలను చాలు.

నేను:—నేనేకాదు ముందు నీవుగూడ మా మార్గమే—

పద్మ:—(మాటకడ్డంవచ్చి) అలా ఎన్నటికి జర్గనేరదు. నన్నునీవలె దుర్బలహృదయయని భావించొద్దు.

నేను:—పోనీ పద్మా! ఒకవేళ మీ అన్నయ్య నిన్ను వివాహానికి నిర్బంధిస్తాడనుకో! ఇంతగా పోషించి విద్య నేర్పించిన అన్నయ్య మాట నిరాకరిస్తావా?

పద్మ:—ఆయన నా యిష్టానికి వ్యతిరేకం చెప్పడు. ఒకవేళచెప్తేమాత్రం ఆయన మాట కోసం నాజీవితాశయాన్ని మార్చుకుంటానా? ఎన్నటి కట్లుచేయును.

నేను:—సరె చూద్దాంగాని నిద్రోస్తుంది. యివాళకు పడుకో రేపు మాట్లాడుతా మేమన్నాఉంటే.

పద్మా:—సోదరీ నా కోరిక నెరవేరుస్తావా? చెప్పు. నీ వివాహం మానేస్తావా?

నేను:—నేనుమాత్రం నా జీవితాశయాన్నెలా మార్చుకుంటాను?

పద్మ "పోనీ నీయిష్టం చెప్పినమాట వినకుంటే నీయవస్థనీదే" అని నోరుమూసుకుంది.

పద్మ త్వరగానే నిద్రపోయింది. నాకు మాత్రం నిద్రపట్టలేదు. నాహృదయం డోలాయమానంగాఉంది. ఏమార్గం అవలంబించాలని ఎంతో ఆలోచించి ఆలోచించి తుదకు నా మార్గమే త్రొక్కుదామని నిశ్చయించాను. కష్టములువచ్చినచో వాటియనంతరం సహజంగా రాబోయేసుఖం మహానందంగా ఉంటుంది.

3

నా వివాహమైన ఒక సంవత్సరంవరకూ నేనెక్కువ మా పుట్టింటనే ఉన్నాను. ఇది నాయిష్టంగాదు. మాఅమ్మగారి నిర్బంధం. నావివాహంలో మాఅన్నయ్య లేని లోపం మాత్రం నన్ను బాధించింది. పద్మగూడ ఎక్కువగా రాలేదు తనకిష్టంలేని పనిగాబట్టి. నావివాహమైనతరువాత పద్మ ఎక్కువగా నావద్దికిరావడం మానేసింది. వస్తేఎక్కువ సేపు కూర్చోదు. మాస్నేహబంధంమాత్రం తెగలేదన్నదూను.

మా అత్తవారింటికి వచ్చాను. పద్మ మాటలు తరచు వింటూండడంచేత నా మనస్సులో కొంతవరకు భయమేర్పడింది పురుషుల నమ్మతగినది కాదేమోనని. కాని నా ప్రభువు నా భయసంశయాదుల కెన్నడూ ఎడమీయడంలేదు.

నా యీ కొలదికాల సతీత్వమందే పురుషులు పద్మ వర్ణించునంతటి దుర్మార్గులు కారనీ, వారిని ప్రేమతో స్వాధీనమొనర్చుకొని వారి నానందింపజేసి తానానందిచుట స్త్రీయొక్క ముఖ్యకర్తవ్యమనీ గ్రహించాను. స్త్రీ జన్మసార్థకం కావడానికి పత్నీత్వమే అవసరమని తెల్సుకున్నాను. విద్యాయుతులగు దంపతులన్యోన్యానురాగముతోనుండి వారి వారి విధ్యుక్త ధర్మముల నెరవేర్చుకొనుచుండిన వారి నే కష్టము లంటవు. వారి కిహాము పరములు సులభసాధ్యములు. ఇలాంటి వెన్నో గొప్పగొప్ప యాదర్శములు స్వానుభవంగా తెల్సుకున్నాను. దివ్యమోహనశక్తి భగవంతుడు స్త్రీల కిచ్చాడు. దానిని ధర్మమార్గంలో వినియోగపర్చడం స్త్రీయొక్క ముఖ్యధర్మము.

పద్మ ఇంటర్మీడియటు ప్యాసైంది. బి.ఏ. జూనియర్ చదువుతోంది. నేను పుట్టింటి కొచ్చాను. పద్మ నన్ను కౌగిలించుకోని చిన్నపిల్లలా ఏడుస్తోంది. ఎందు కేడుస్తుందో గ్రహించలేకపోయాను. గదిలోకి తీసుకెళ్లాను. దాని ఏడ్పునకు కారణమడిగాను.

పద్మ:—ఇన్నాళ్లు నిన్ను విడచియున్నందులకు ఎన్నడెరుగని యీ నీచదాస్యమున ఎలాకాలం బుచ్చుతున్నావోనని విచారిస్తున్నాను. పరీక్షలకై చదువుతూండడంవల్ల నీ కుత్తరాలు వ్రాయలేకపోయాను. లలితా! ఎవరైన తమ కష్టా

లను తమ నెచ్చెలులతో చెప్పుకుంటే వారి పరితాపము కొంత శాంతిస్తుందనుకుంటాను. చెప్పు. నీ కేమేం కష్టాలు సంభవిస్తున్నవో?

నాకు నవ్వొచ్చింది. పద్మయే పిచ్చిపిచ్చియూహలకు లోనౌచున్నదనే విచారం నన్ను బాధిస్తుంటే, నేనే యేమో కష్టాలుపడుతున్నానని తా ననుకుంటోంది. "పద్మా! విచారించకు. నా కేమాత్రం కష్టంలేదు" అన్నాను. పద్మ "పురుష దాస్యం" అంది.

నేను:—పిచ్చిదానా! స్త్రీగాని పురుషుడుగానీ బ్రహ్మచర్యంగా ఉండి జీవితానందం పొందజాలరు. పురుషుల ద్వేషించి, వారితో సంబంధంలేకుండా ఉండి స్త్రీగౌరవము సంపాదిస్తానన్నమాట దుర్లభమైంది. ఒక పురుషుని నీకు తగినవాని వరింపుము. అతనిని ధర్మమార్గమున నడిపింపుము. నీవు సీతవై యతని రామునిగా జేయుము. అపుడే నీజాతి, నీ కుటుంబము, నీవు, నీ భర్త ధన్యులగుదురు.

పద్మ ముఖం ఎఱ్ఱబారింది. విచారం కోపం ఆమె నావరించినై. నామీద ఉండే ప్రేమ, చాల దినములకు చూచినందున గౌరవం, ఆమె నింతతడవు నోరు మూయించినయి గాని, ఆమాటలే మరోనోట వినలేదు. విని సమీపించలేదుకూడాను. అక్కడికి తీవ్రంగా అంటోంది, "ఓయ్! అమాయికా! ఇదంతా నీభర్త నేర్పాడా నీకు! స్వార్థపరుడు! పురుషుల హృదయాలు కనుక్కోవడం దుర్లభం. ఇప్పుడు నీ యౌవనమందలి హృదయానందకరమగు వెన్నెల రాత్రులలో నీ భావికాల యంధకారమయమైన జీవితాన్ని ఊహించలేకున్నావు. మనకంత దూరదృష్టేఉంటే ఇన్ని అగచాట్లెందుకు? నల్గురుపిల్లల తల్లివైనప్పుడుగాని నీ భర్త కెంతప్రేముంటుందో నీకు తెలుస్తుంది. ముందుంది ముసళ్లపండుగ. ఎందు కెగురుతావుండు."

నేను:—పద్మా! మనమే కొంచెం తెలివిగా ప్రవర్తిస్తే అలాంటి దెన్నడు జరుగనేరదు. జర్గినా చింతయుండదు. కుఱ్ఱాళ్లతోనే మన కానందం గల్గుతుంది.

పద్మ:—"ఇపు డానందం. తర్వాత దుఃఖం. దుర్భరమైన దుఃఖం. మరువకు, మరువకు" అని అంటూ లేచి ఉండనుంటుండగా వెళ్లిపోయింది. దీనిపిచ్చి ఎన్నడు మానునో యని యాలోచిస్తూ నేనూలేచి మా అమ్మవద్దకి వెళ్లాను.

[పద్మ క్రమంగా తన ఆశయాలన్నీ విడువడం, లలిత వృద్ధశాలకు జయంగలగడం, పద్మ పెళ్లి, అపజయం పొందడం వచ్చేసంచికలో చదవండి.]